

תמוז התש"ע

בס"ד

"על הירושה ועל ההורשה"
לפרשת דברים (ע"פ שעורו של הרב מרדכי אלון)

והאבדת את שמם מתחת השמים לא יתיצב איש בפניך עד השמדת אתם :
 (כה) פסילי אלהיהם תשרפון באש לא תחמד כסף וזהב עליהם ולקחת לך פן תנקש בו כי תועבת יהוה אלהיך הוא :
 (כו) ולא תביא תועבה אל ביתך והיית חרם כמהו שקץ תשקצנו ותעב ותעצבנו כי חרם הוא :
פרק ט' : (א) שמע ישראל אתה עבר היום את הירדן לבא לרשת גוים גדלים ועצמים ממך ערים גדלות ובצרות בשמים :
 (ד) אל תאמר בלבבך בהדף יהוה אלהיך אתם מלפניך לאמר בצדקתי הביאני יהוה לרשת את הארץ הזאת וברשעת הגוים האלה יהוה מורישם מפניך :
 (ה) לא בצדקתך ובישר לבבך אתה בא לרשת את ארצם כי ברשעת הגוים האלה יהוה אלהיך מורישם מפניך ולמען הקים את הדבר אשר נשבע יהוה לאבותיך לאברהם ליצחק וליעקב :
 (ו) וידעת כי לא בצדקתך יהוה אלהיך נתן לך את הארץ הטובה הזאת לרשתה כי עם קשה ערף אתה :

6. במדבר פרק כ"ב

(ב) וירא בלק בן צפור את כל אשר עשה ישראל לאמרי : (ג) ויגר מואב מפני העם מאד כי רב הוא ויקץ מואב מפני בני ישראל :
 (ד) ויאמר מואב אל זקני מדון עתה ילחכו הקהל את כל סביבתינו פלחך השור את ירק השדה ובלק בן צפור מלך למואב בעת ההוא :
 (ו) ועתה לכה נא ארה לי את העם הזה כי עצום הוא ממני **אולי אוכל נכה בו** ואגרשנו מן הארץ כי ידעתי את אשר תבדך מברך ואשר תאר יואר :

7. שפת אמת, פרשת בלק, תרמ"ח

"במדרש "ג' רגלים" – רמז לו שביקש לעקור אומה החוגגת ג' רגלים. "
 ולמה דווקא מצווה זו?
 "אך דהני ג' רגלים שעלו בני ישראל לרגל היה עדות שהם מיוחדים לירושת הארץ ובית המקדש...."
 "וכן אמר אותו רשע 'כי מראש צורים אראנו ומגבעות אשורינו לפי פשוטו שראה בנבואה כי כל צור וגבעה בארץ ישראל מיוחד לבני ישראל."
 "וארץ ישראל אשר הנחיל ה' יתברך לאבותינו ולנו אינה במקרה, רק כשברא העולם והיה יסוד העולם ארץ ישראל ובית המקדש, כמו כן בני ישראל יסוד הנפשות וכל הציור של ארץ ישראל ובית המקדש הוא מכוון לציור של בני ישראל"
 "וכמו שנתן (הקב"ה) מידה ומניין לעפר הארץ כדכתיב 'מי מדד בשעלו מים וכל בשליש עפר הארץ, כן 'מי מנה עפר יעקב' ולכל גרגרי עפר מארץ ישראל מיוחדים נפשות פרטיות מישראל".

8. במדבר פרק ל"ג

(לז) ויסעו מקדש ויחנו בהר החר בקצה ארץ אדום :
 (לח) ויעל אהרן הכהן אל הר החר על פי יהוה ויקמת שם בשנת הארבעים לצאת בני ישראל מארץ מצרים בחדש החמישי באחד לחדש : (לט) ואהרן בן שלש ועשרים ומאת שנה במתו בהר החר :
 (מ) וישמע הכנעני מלך ערד והוא ישב בנגב בארץ כנען בבא בני ישראל :

1. במדבר פרק ל"ג

(ג) וינדבר יהוה אל משה בערב'ת מואב על ירדן ירחו לאמר :
 (נא) דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם כי אתם עברים את הירדן אל ארץ כנען (נב) **והורשתם** (רש"י : "והורשתם – וגרשתם ") את כל ישבי הארץ מפניכם ואבדתם את כל משפיתם ואת כל צלמי מסכתם תאבדו ואת כל במותם תשמידו :
 (נג) **והורשתם** את הארץ וישבתם בה כי לכם נתתי את הארץ לרשת אתה :

2. רש"י

"והורשתם את הארץ – והורשתם אותה מיושביה, ואז וישבתם בה' – תוכלו להתקיים בה, ואם לאו לא תוכלו להתקיים בה"

3. רמב"ן

"והורשתם את הארץ וישבתם בה כי לכם נתתי את הארץ לרשת אתה – על דעתי זו מצוות עשה היא.
 יצווה אותם, שישבו בארץ ויירשו אותה כי הוא נתנה להם ולא ימאסו בנחלת ה' "

"ואלו יעלה על דעתם ללכת ולכבוש את ארץ שנער או ארץ אשור וזולתן ולהתיישב שם, יעברו על מצוות ה' "
 "... אבל רש"י פירש, 'והורשתם את הארץ' – והורשתם אותה מיושביה, אז וישבתם בה' – תוכלו להתקיים בה, ואם לאו לא תוכלו להתקיים בה, ומה שפירשנו הוא העיקר."

4. השגות הרמב"ן על ספר המצוות לרמב"ם, מצוות עשה ד'

"מצווה רביעית- שנצטוונו לרשת הארץ אשר נתן הא-ל יתברך ויתעלה לאבותינו אברהם יצחק ויעקב ולא נעזבנה ביד זולתינו מן האומות או לשממה".

"והוא אומר להם 'והורשתם את הארץ וישבתם בה כי לכם נתתי את הארץ לרשת אותה והתנחלתם את הארץ' "
 "ונכפל בזה העניין במצווה זו במקומות אחרים כאומר יתברך : 'בואו ורשו את הארץ אשר נשבעתי לאבותיכם' ופרט אותה להם במצווה זו כולה בגבוליה ומצריה כמו שאמר 'ובואו הר האמורי ואל כל שכניו בערבה בהר בשפלה...שלא ינחמו ממנה מקום' "
 "והראיה שזו מצווה אמרו ית' בעניין המרגלים 'עלה רש כאשר דבר ה' אלהיך לך אל תירא ואל תחת'. ואמר עוד 'ובשלוח ה' אתכם מקדש ברנע לאמר עלו ורשו את הארץ אשר נתתי לכם' "
 "וכאשר לא אבו לעלות במאמר הזה כתוב 'ותמרו את פי ה' אלוקיכם ולא האמנתם לו ולא שמעתם בקולו' "
 "הוראה (כלומר זו ראייה כי) שהייתה מצווה, לא ייעוד והבטחה. זוהי שחכמים קורין אותה **מלחמת מצווה**"

5. דברים פרק ז'

(יז) כי תאמר בלבבך רבים הגוים האלה ממני איכה אוכל להורישם :
 (יח) לא תירא מהם זכר תזכר את אשר עשה יהוה אלהיך לפרעה ולכל מצרים :
 (כב) ונשל יהוה אלהיך את הגוים האל מפניך מעט מעט לא תוכל כלתם מהר פן תרבה עליך חזית השדה : (כג) ונתנם יהוה אלהיך לפניך והגם מהומה גדלה עד השמדם (כד) ונתן מלכיהם בידיך

